२कथने न० । अनिमित्तभङ्गभञ्जनस्वेदास्रनिपातजल्पनाद्यानि:"इ० सं० ४६ अ० ।

जल्पाक त्रि० जल्प-घाक । १वाचाले बहुभाषितवादिनि अमरः। २कथकमात्रे च स्त्रियां पित्वात् ङीप् । "जल्पाकीभिः सहासीनः स्त्रीभिः प्रजविना त्वया" भट्टिः ।

जल्पित त्रि० जल्प-कर्म्मणि क्त । १कथिते अमरः भावे क्त । २कथने न० ।

जल्हु पु०दह-बा० डु प्रणो० । १अग्नौ "न पाप्मासो मनामहे नावायसो न जल्हवः" ऋ० ८।५१।११। "न जल्हवः अग्नयः" भा० ।

जव पु० स्त्री० जु-भावे अप् । १वेगे । "जवेन पीठादुदतिष्ठदच्युतः" "जवेन कण्ठं सभयाः प्रमेदिरे" माघः । "जवेऽपि मानेऽपि च पौरुषाधिकम्" नैष० । कर्त्तरि अच् । २तद्वति त्रि० अमरः ।

जवन न०जु-भावे ल्युट् । १वेगे अमरः। "तं मन्ये मेघपुष्पस्य जवने सदृशं हयम्" भा०वि०४५अ०। कर्त्तरि ल्यु । २जवयुक्ते त्रि० "आरुह्य जवनानश्वान् नियन्तुस्सपचक्रमे" हरिवं०११७अ०। ततः टप्प०भावे इमनिच् । ३जवनिमनि जवे पु० । ४वेगयुक्ते देशभेदे पारसदेशे च हेमच०। सोऽभिजनोऽस्य अण् । ५जावन तद्देशवासिनि त्रि० बहुत्वे अणो लुक् । ६तद्देशवासिषु ब० व० । ७स्त्रीकारीस्मगे दशोटकमात्रे च पुंस्त्री राजनि०।८म्लेच्छजातिभेदे यवनजातौ पुंस्त्री स्त्रियां जातित्वात् ङीष् ।"जवनी नवनीत कोमलाङ्गी शयनीये यदि नीयते कथञ्चित्" उद्भटः । रघुनन्दनमतेऽयं तालव्यादिः । जवनदेशभवत्वादस्य तथात्वम् ।

जवनाल न० जवनायालति पर्य्याप्नोति अल-अच् । (जनार) फलभेदे । "जवनालं स्मृतं स्वादु शीतं वायुकरं मतम् । कफपित्तविनाशि स्यात्" राजवल्लभः ।

जवनिका स्त्री सौ०जु-करणे ल्युट् संज्ञायां कन् । (कानात) (चिक) प्रघट्टौ व्यवधायकवस्त्रादौ अमरः । "रेजुर्जवनिकाक्षेपैः सपक्षा इव खे नगाः" हरिवं० ८६अ० । "सतां जवनिकानिकामसुखिनाम्" माघः ।

जवनी स्त्री जु-करणे ल्युट् ङीप् । (कानात) १जवनिकायाम् २ओषधिभेदे च हेमच० । ३जवनजातिस्त्रियाञ्च ।

जवस् पु० सौ० जु-असुन् । १वेगे । "आ स्वेनस्य जवसा" ऋ०११८।११। "जवसा वेगेन" भा० ।

जवस न० सौ० जु-कर्म्मणि असच् । घासे शब्दरत्ना० ।

जवा स्त्री सौ० जु-अच् । १खनामख्याते वृक्षे अमरः। "जवा कटूष्णेन्द्रसुमनाशकृत् भिषजां मता । विष्णुर्हिजद्वेषनिका सूर्य्यस्याराधने हिता" राजव० । पाटला० पुष्पेऽपि स्त्री "अरुणो गरुडभ्राता जवापुष्पसमप्रभः" हरिवं० २२७ अ० । "जवाकुसुमसङ्काशं काश्यपेयं महाद्युतिम्" सूर्य्यनतिमन्त्रः । "पारिजातवनैश्चैव जवाशोकवनैस्तथा भा० व० २१० अ० ।

जवादि न० "जवादि नीरसं स्निग्धमीषत् पिङ्गं सुगन्धिदम् । आतपे बहुलामोदं राज्ञां योग्यञ्च तन्मतम्" इत्युक्तलक्षणे मृगधर्म्मजाते लक्षिते गन्धद्रव्यभेदे राजनि० ।

जवाधिक पु० जवेनाधिकः । १अधिकजववृक्षेऽश्वे अमरः । २अधिकवेगयुक्ते त्रि० ।

जविन् त्रि० जव+अस्त्यर्थे इनि । १वेगयुक्ते हेमच० "समकालमिषुं क्षिप्रमानीयान्यो जवी नरः" याज्ञ० । स्त्रियां ङीप् । "अजवसो जविनीभिर्विदन्" ऋ० २।१५।६ ।

जविन पु० जव-बा० इनन् । कोशड्डक्षे राजनि० ।

जवीयस् त्रि०अतिशयेन जववान् ईयसुन् वतोर्लुक् । अतिशयितवेगयुक्ते "अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवन् पूर्वमर्षत्" यजु०४०।४। स्त्रियां ङीप् । इष्ठन् जविष्ठोऽप्यत्र । "ऋतस्य ज्यमन्थे मनसा जविष्ठा" ऋ० ४।२।२।

जष वधे भ्वा० उभ० सक० सेट् । जषति ते अजाषीत्-अजषीत् अजषिष्ट । जजाष जेषतुः जेषे ।

जस मोक्षणे दिवा० पर० सक० सेट् । जस्यति इरितं अजसत् अजासीत् अजसीत् जजास जेसतुः अजसम् । उदित् जसित्वा जस्त्वा । जस्तः । [ते अजीजसत् ङ ।

जस वधे अनादरे च चुरा० उभ० सक० सेट् । जासयति उद्+हिंसने । एतद्योगे कर्म्मणि षष्ठी । "निर्जीवजोष्णासमितं जगदुद्धृतम्" माघः । "हत्वा नाथस्य वैदेहि ! मन्योरुच्छासयात्मनः" भट्टिः ।

जस गतौ निघण्टुः भ्वा० पर० सक० सेट् । जसति अजा-(ज)सीत् । जसिस्ताडने उपक्षये च माधवः। जसुरिः ।

जस रक्षणे चु० उभ० सक० सेट् इदित् । जंसयति ते अजजंसत् त ।

जसु पु० जस-उनु । आयुधे "यदा बलस्य पीयतो जसुम्" ऋ० १०।६८।६ । "जसुमायुधम्" भा० ।

जसुरि पु०जस-उरिन् ।१वज्रे उज्ज्वलदत्तः २व्याथिते त्रि० "विद्वा जानाति जसुरिम्" ऋ०५।६१।७।"जसुरिं व्यथितम्" "जसिस्ताडनकर्म्मोपक्षयकर्म्मा वा" भा०।३उपक्षययुक्ते च।